

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ФОНОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ У РОМАНІ Й. В. ГЕТЕ «СТРАЖДАННЯ ЮНОГО ВЕРТЕРА»

Боса Т. С.

*старший викладач кафедри іноземних мов
Одеська державна академія будівництва й архітектури
вул. Дідріхсона, 4, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-0806-6528
tatabosaya2007@gmail.com*

Ключові слова:

*фоносемантика, фонестема,
функціональна стилістика,
фонестемна лексика, мінорно-
мажорна тональність
тексту, ритм, асонанс,
алітерація, звуконаслідування,
ономатопея.*

Стаття присвячена виявленню фоностилістичних явищ у прозі Гете. Систематизовано й узагальнено теоретичні дослідження фоностилістики в мовознавстві, розглянуто фонетичні особливості в романі Й. В. Гете «Страждання юного Вертера». Проаналізовано фоностилістичні явища, що дозволяють виявляти звук, систему символів мови поета тощо. Звернено увагу на ритмомелодику, евфоназію, внутрішню звукову організацію тексту, звукопис, слухові акустичні імпресії, лексичні звукообрази, засоби фоніки (алітерацію, асонанс), звуконаслідування. Дослідження спрямовано на опис специфіки використання фоностилістичних прийомів.

Об'єктом дослідження є роман Й. В. Гете «Страждання юного Вертера», предметом – фоностилістичні прийоми, що актуалізуються в ньому. У дослідженні художнього твору спостерігаємо світосприйняття автора, яке відображає глибинні смисли роману через національно-мовну картину світу. Автор використовує букви та звуки природної мови, що вказують на звуконаслідування і їхню реалізацію через внутрішній світ, емоційний стан, переживання героя, а також відображає спів птахів, шурхіт листя, тривожну та напружену атмосферу опису.

Дослідження фоностилістичних явищ у романі Гете розглядаємо через суттєві розходження між частотністю фонем у різних стилях. Також у статті схарактеризовано фоностилістичні особливості фонестемної лексики німецької мови з опорою на аналіз функціонально-стилістичних і лексикографічних характеристик. Доведено, що вони функціонують у художньому прозовому тексті задля встановлення символічних значень її початкових фонем. Окрім того, розглянуто особливості ритмічного простору роману.

З'ясовано, що найпоширенішими фоностилістичними засобами прози Гете є алітерація й асонанс. Алітерація відбувається за допомогою звуків /r/, /s/, /w/ та /t/. Кожен з них несе своє певне навантаження. Асонанс спостерігаємо в звуках /a/, /u/, /i/ та /e/. За допомогою асонансу утворюється мелодійність опису, що пом'якшує сприйняття тексту.

Зазначено, що використання автором ономатопеї відображає звукове відтворення реальних природних явищ.

Й. В. Гете показує майстерну та неперевершену гру зі звуком, яка підкреслює емоційні та драматичні моменти й відображає фізичний і психічний стан героя.

Доведено, що важливим аспектом фоностилістики в прозі Гете є звукова символіка. Певні звуки чи їх поєднання в ній набувають символічного значення. Це дозволяє авторові на рівні підсвідомості впливати на читача, створюючи додаткові смислові нашарування.

Отже, фоностилістичні засоби в романі Й. В. Гете «Страждання юного Вертера» є невід'ємною частиною його художнього стилю. Вони не лише збагачують текст звуковими образами, але й глибше розкривають внутрішній світ ліричного героя.

PECULIARITIES OF THE USE OF PHONOSTYLISTIC MEANS IN J. W. GOETHE'S NOVEL "THE SUFFERING OF YOUNG WERTHER"

Bosa T. S.

*Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
Odesa State Academy of Construction and Architecture*

Didrichson str., 4, Odesa, Ukraine

orcid.org/0000-0002-0806-6528

tatabosaya2007@gmail.com

Key words: *phonosemantics, phonestem, functional stylistics, phonestem vocabulary, minor-major tonality of the text, rhythm, assonance, alliteration, sound imitation, onomatopoeia.*

The article is devoted to the identification of phonostylistic phenomena in Goethe's prose, systematizes and generalizes theoretical studies of phonostylistics in linguistics, considers phonetic features in J. W. Goethe's novel "The Suffering of Young Werther". The phonostylistic phenomena that allow us to identify the sound, the system of symbols of the poet's language, etc. are analyzed. Attention is paid to rhythmic melody, phonization, internal linguistic organization of the text, sound description, auditory acoustic impressions, lexical sound images, phonics means (alliteration, assonance), sound imitation. The study is aimed at describing the specifics of the use of phonostylistic techniques.

The object of the study is the novel "The Suffering of Young Werther" by J. W. Goethe, and the subject is the phonostylistic techniques actualized in it. In the study of the work of fiction, we observe the author's worldview, which reflects the deep meanings of the novel through the national and linguistic picture of the world. The author uses letters and sounds of the natural language that indicate sound imitation and their realization through the inner world, emotional state, and experiences of the hero, as well as the birdsong, rustling leaves, and the anxious and tense atmosphere of the description.

The study of phonostylistic phenomena in Goethe's novel is considered through significant differences between the frequency of phonemes in different styles. The article also characterizes the phonostylistic features of the phoneme vocabulary in German language based on the analysis of functional, stylistic and lexicographic characteristics. It is proved that they function in the literary text to establish the symbolic meanings of its initial phonemes. In addition, we consider the peculiarities of the novel's rhythmic space.

It is found that the most common phonostylistic means of Goethe's prose are alliteration and assonance. Alliteration is common in the sounds /r/, /s/, /w/, and /t/. Each of them has its own specific meaning. Assonance is observed in the sounds /a/, /u/, /i/ and /e/. With the help of assonance, the melodiousness of the description is formed, which will soften the perception of the text.

It is noted that the author's use of onomatopoeia distinguishes the sound reproduction of real natural phenomena.

J. W. Goethe shows a masterful and unsurpassed play with sound, which emphasizes emotional and dramatic moments and reflects the physical and mental state of the hero.

It is proved that an important aspect of phonostylistics in Goethe's prose is sound symbolism. Certain sounds or their combinations in it acquire symbolic

meaning. This allows the author to influence the reader at the subconscious level, creating additional semantic layers.

Thus, the phonostylistic means in J. W. Goethe's novel "The Suffering of Young Werther" are an integral part of his artistic style. They not only enrich the text with sound images, but also reveal the inner world of the lyrical hero more deeply.

Постановка проблеми. Фоностилистика зародилася на стику науки про звукову будову мови і стилістики, основними її завданнями є: вивчення стилістичних можливостей сегментних і суперсегментних фонетичних засобів, зумовлених лінгвістичними та екстралінгвістичними факторами для фонетичної організації творів різних стилів мовлення; встановлення фоносемантичних зв'язків між словами в тексті; вивчення евфонічних характеристик мови, а також явищ поетичної фонетики.

Дослідженню фонетичних явищ у прозовій творчості Й. В. Гете досі не приділено достатньої уваги, що визначає **актуальність** статті.

У філологічних студіях досі не приділено значної уваги вивченню звуконаслідувальних слів як одного з основних засобів творення слухових образів. Не всі дослідники відносили звуконаслідування до слова. Наприклад, О. Пешковський вважав, що в них немає поділу на звуки і значення, що властиве слову, оскільки все значення закладене у звуках [СУЛМ, 2002, с. 32].

Л. Мацько розглядає звуконаслідування як різновид вигуків або як групу слів, яка прилягає до вигуків, але не зливається з ними повністю, оскільки не виражає ні емоцій, ні волевиявлень, а є лише відображенням навколишньої дійсності [Мацько, 2003, с. 43].

Вважаємо, що звуконаслідування в романі Й. В. Гете – це не лише відображення звуків природи, а й відтворення психоемоційного стану ліричного героя. Це свідчить про те, що фоностилистичні засоби автора привертають увагу дослідників, оскільки вони збагачують текст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До висвітлення питань фоностилистики та фоносемантики в мовознавстві зверталися такі науковці, як В. Вашенко, В. Гумбольдт, М. Йогансен, В. Левицький, Л. Мацько, О. Потєбня, П. Тимошенко, І. Чередниченко, А. Шлейхер, М. Грамон, С. Ульман, К. Бальмонт, І. Тейлор, Є. Сепір, Р. Браун та ін.

Термін «фоностилистика» був запропонований Ш. Баллі на позначення експресивної фонетики. Саме Ш. Баллі вбачав у звуковому мовленні великі виражальні можливості, тому виокремив поряд з традиційною фонетикою фонетику експресивну [Bally, 1926, с. 115]. В українському мовознавстві одним із найбільш авторитетних

досліджень у галузі фоносемантики, безперечно, вважається праця В. Левицького «Звуковий символізм. Міфи і реальність» [Левицький, 2009]. З-поміж досліджень та публікацій останнього десятиріччя, присвячених аналізу звукової організації тексту, акцентуємо увагу на дисертаційних роботах М. Кабиш «Звукопис в українській поезії першої половини ХХ століття: семантика, функції» (2015 р.) [Кабиш, 2015] і Р. Мельничук «Фоносемантичні явища у сучасній німецькій мові (теоретико-експериментальне дослідження)» [Мельничук, 2017]. Заслужують на увагу наукові студії Г. Сюті, присвячені аналізу параметрів фоностилистичної норми в українській поезії другої половини ХХ ст. [Сюта, 2012], О. Найдеш про явища фоносемантизму в сучасній німецькій мові (на матеріалі консонантних сполучень) [Найдеш, 2017], дослідження Т. Беценко, у якому йдеться про звукову природу вірша, його фоностилистичну організацію, основні закони фонічної архітекtonіки тексту [Беценко, 2014] та інші.

Актуальними є питання здійснення фоностилистичного аналізу тексту й особливостей фоностилистичних явищ у прозі. З огляду на це **метою** нашої публікації є характеристика фоностилистичних засобів німецької мови, зафіксованих у романі Й. В. Гете «Страждання юного Вертера». Мета дослідження передбачила вирішення таких **завдань**:

- 1) розглянути основні фоностилистичні засоби в романі Гете;
- 2) встановити особливості вживання алітерації, асонансу й ономатопеї;
- 3) з'ясувати роль звуконаслідування в романі Гете як фоностилистичного засобу та звукову символіку у ньому.

Об'єктом дослідження є художні особливості роману Й. В. Гете «Страждання юного Вертера», предметом – фоностилистичні прийоми, що актуалізуються в ньому.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом фонетичні дослідження німецької мови привертають особливу увагу вчених, тому визначення звукової організації тексту, кількісної та якісної характеристики звуків, їхньої виражально-зображувальної ролі, вивчення питання евфонії мови постає актуальним у лінгвістичних студіях.

Особливості формування художніх образів визначають специфіку їхнього відтворення оригі-

нальної цілісності. Таке завдання видається цілком доречним за умови наявності достатньої кількості засобів виразності.

У германських і слов'янських мовах головними фонологічними засобами виступають такі: наголос у реченні, паузи, мелодія, тембр, висота та сила тону, темп вимови. Реалізація цих засобів суттєво залежить від індивідуальних особливостей мовця і від конкретної мовленнєвої ситуації.

Також, окрім цих фонетичних особливостей, існують інші, такі як явища алітерації й асонансу, ономапопеї, фоносемантичні засоби тощо.

Звук у мові – найдрібніша акустико-артикуляційна одиниця мовлення, конкретний варіант фонем як звукового інваріанта в системі мов. Звуки у фонетиці розглядаються з погляду акустики, артикуляції та функції [СУЛМ, 2002, с. 186].

Проте галузь фоностилістики поки ще науково мало досліджена. Немає навіть єдиної думки щодо визначення цього розділу в складі стилістики. А потреби фонетичної стилістики «не можуть бути задоволені через те, що на сучасному етапі наукової розробки вчення про звуковий склад мови в ньому ще відсутні дані, які характеризували б частоту вживання кожного зі звуків, їх позиції у будові слова, кількісний склад у контексті тощо» [цит. за Чередниченко, 1962, с. 125].

Слово є засобом творення художнього образу в літературі. Усі мовні одиниці, взаємодіючи в системі художнього твору, створюють багатоплановий образ, який впливає на свідомість людини, її розум, почуття.

Важливе значення в художній літературі мають слухові образи, через які передається розмаїття звукового вияву життя. Це досить складний психічний процес, що протікає в людині на рівні підсвідомості. Творються слухові образи на основі звуків: почутий колись органом слуху людини звук асоціюється з певним явищем чи предметом. Коли людина його чує, у її уяві постає відповідний слуховий образ.

Для підсилення образності через слухові відчуття можна звернутися до фоностилістичних засобів, які Гете майстерно використовував у своїх творах, зокрема у «Стражданнях юного Вертера». Через алітерації, асонанси, ономапопею та ритмічні структури письменник втілює звукову палітру емоцій і станів персонажів, що сприяє глибшому зануренню читача в їхній світ.

Наприклад, у сценах, де Вертер описує природу, використання ономапопеї може викликати слухові асоціації з природними звуками – шелестом листя, шепотом вітру, шумом води чи потріскуванням вогню, що підсилює реалістичність образів і заглиблює читача в настрій персонажів, відчуття гармонії з природою або, навпаки, внутрішній неспокій.

Таке використання фоностилістичних засобів у романі Гете яскраво засвідчує звуконаслідування, коли конкретні звуки відтворюються мовними засобами, викликаючи у читача асоціації з реальними звуковими явищами.

Прикладом може бути увага до теорії звуко-символізму та фоносемантики, коли порушуються проблеми, які, на думку І. Качуровського, можуть об'єднати в спільних пошуках зусилля філологів і математиків, психологів і художників, поетів і кібернетиків. Ідеться про пошуки гармонії між звучанням та значенням слова, відповідності між зовнішньою, так званою матеріальною формою слова, і його значенням [Качуровський, 1994, с. 99].

До стилістичних прийомів належать фонетичні засоби або засоби фонетичної стилістики. Це різноманітні явища звукового оформлення прозового і віршованого мовлення – ритмічне членування, досягнення виразності рим, інтонація, алітерація і асонанс, звуконаслідування, звукові форми, що виконують важливі стилістичні функції тощо.

У словниках, наукових працях милозвучність здебільшого ототожнено з евфонією і витлумачено у двох значеннях: 1) добре, приємне з погляду фонетичних і лексико-стилістичних норм певної мови звучання окремих мовних елементів – звукосполучень, слів і словосполучень; 2) звукові засоби підсилення виразності мови художнього твору внаслідок досягнення гармонійного добору звуків у тексті [Білодід, 1969, с. 276].

Ритміко-інтонаційна будова мовлення, по-перше, допомагає передати красу емоцій та думок, по-друге, є естетичним явищем як фізична реальність і, по-третє, виступає джерелом естетичних відчуттів у сприйманому творі [Мишеніна, 2007, с. 90].

Фонетична стилістика відображає фоносемантичні зв'язки між словами в тексті. Вони можуть бути первинними (звукосимволістичними) і вторинними (звукосимволістичними). Наявність фонетичного значення спостерігається у словах, що позначають рух, звучання, якість, форму, колір, світло [Качуровський, 1994, с. 78].

Кожний стиль має свої фонетичні особливості, але найбільше вони проявляються в текстах художнього стилю. Головним елементом звукової організації художньої, переважно віршованої мови є звуковий повтор. Це один із засобів емоційно-естетичного впливу на читача.

Такі явища, як звуконаслідування та звуковідтворення, є дуже своєрідними, фонетично суміжними та тісно пов'язаними.

Звуковідтворення наявне тоді, коли текст наповнений звуками природи, криками тварин, птахів, шумом машин, механізмів тощо.

Звуконаслідування – це відображення звуків навколишньої дійсності через використання мовцем спеціально дібраних звуків [Білодід, 1969, с. 100].

Звуконаслідувальні оказіональні формації в німецькій мові взагалі й у творчості Гете зокрема можуть бути доволі складними і несхожими, наприклад, з українською мовою. Причина несхожості звуконаслідувань у різних мовах полягає в тому, що звуки-джерела мають різну вокалізацію, а отже, імітація значно відрізняється.

Одиниці фонетичного рівня мовного макрокомпонента системи художнього тексту (фонестеми), вступаючи в парадигматичні відносини (звукозвуконаслідувальні, звукообразувальні й звукоцимволічні комплекси), у процесі естетичного функціонування комплексно смисловиражаються у художньому тексті. Зокрема, свистячі та шиплячі фонестеми як в германських, так і в східнослов'янських мовах асоціюються із зміїним сичанням. Внаслідок вживання цього прийому підсвідомого навіювання ми неначе починаємо чути те, що не підвладне слуху, – думки й переживання героїв. У такий спосіб реалізуються такі функції фонестеми, як функція естетичного впливу, експліцитного виведення прихованого змісту та створення асоціативного поля.

Оскільки поетичний твір – це єдність ідей, образів, слів, звукопису, ритму, інтонації, композиції, то не можна змінити якийсь окремий компонент, щоб це не вплинуло на загальну структуру всього твору.

Фоностилістичні засоби в романі Йоганна Вольфганга Гете «Страждання юного Вертера» відіграють важливу роль у передачі емоційної напруги, внутрішнього стану героїв і загального настрою твору. Використання таких засобів дозволяє автору створювати глибокий зв'язок між формою та змістом, забезпечуючи багатшаровість тексту, оскільки саме завдяки ним твір набуває естетичного навантаження, образності. Розглянемо приклади **алітерації**:

Wie ein Wetterwind, der durch das Gebirge braust, durchsaust die Nacht [Goethe, 1999]. Повторення звуку “w” у цій фразі викликає асоціації з вітром, що дме через гори. Цей звук має шумний, грізний характер, що формує відчуття руху та тривожності. Читач може уявити, як вітер бушує, створюючи напругу в атмосфері. Це відображає внутрішній неспокій героя, якого переслідують невизначеність і тривога.

Wie klagend klingt des Waldhorns Ton durch das Tal, und ein ferner Widerhall wiederholt den wehmütigen Klang [Goethe, 1999]. Повторення приголосного звуку “w” у словах “wie”, “Waldhorns”, “wiederholt”, “wehmütigen” створює відчуття тягучості і суму, передає м'яке, але напружене

звучання, що вказує на відчуття туги та меланхолії. Слова “*klagend*” («плачучий») і “*wehmütigen*” («сумний») підсилюють цю емоцію, формуючи картину глибокої туги. Слухач може уявити меланхолійний лункий звук рогу, що відлунує в горах, що є метафорою віддаленого страждання і порожнечі персонажа.

Süße Stimmen schweben, singen, seufzen durch die Lüfte [Goethe, 1999]. Повторення звуку “s” у цій фразі створює легкість і мелодійність. Він має шовковисте, майже ефемерне звучання, що викликає у читача відчуття ніжності. Цей момент надає тексту поетичності і викликає асоціації з романтичними, красивими моментами, які минають так швидко, як вони з'являються. Слова “*schweben*” (плавно літати) і “*seufzen*” (зітхання) також підкреслюють легкість і м'якість цього переживання, контрастуючи з глибокими переживаннями героїв.

Таким чином, Гете, використовуючи алітерацію, не лише візуалізує звуки, але й відображає глибокі емоції, настрої і внутрішній світ персонажів. Звуки, які він обирає, взаємодіють зі змістом, підсилюючи чуттєвість читача й формуючи цілісний слуховий образ, який збагачує сприйняття тексту.

Пропонуємо розглянути приклади використання **асонансу**:

Ach, die unzähligen Tränen, die ich geweint habe, und das Herz, das mir brechen will, wenn ich an ihre kalte Hand denke [Goethe, 1999]. Повторення голосного “i” надає фразі тягучості й довговічності, відтворюючи відчуття безнадійного суму, яке пронизує головного героя. Звук “i” асоціюється з чимось тендітним і навіть крихким, що співзвучно із внутрішнім станом Вертера. Його серце ніби розбивається кожного разу, коли він думає про кохану, а тривалий сум, відображений у кожному “i”, формує резонанс із його безутішною тугою. Така побудова фрази дозволяє читачеві відчути ритм невимовної скорботи, яка не покидає героя...

Ach, wie sie lacht und singt und scherzt! Ihr Lächeln, ihr Gesang – alles ist wie ein Traum [Goethe, 1999]. Повторення звуку “a” у словах “lacht”, “singt”, “Lächeln”, “alles” створює м'якість, легкість і плавність, що відповідає приємним і ніжним емоціям, які Вертер відчуває, спостерігаючи за Лоттою. У кожному “a” читачем сприймається захоплення її безпосередністю, як головний герой милується її радістю та життєлюбством. Цей звук передає легкість і піднесеність, властиві мріям, і, поєднуючись із описом її усмішки та пісні, сприяє створенню відчуття, що цей момент із Лоттою здається Вертерові нереальним, немов сном. Завдяки асонансу читач глибше розуміє і поділяє його захоплення і мрійливий настрій.

Ihr Blick durchdrang mein Innerstes und meine Seele erglühete [Goethe, 1999]. Повторення голос-

ного “i” у словах “*Blick*”, “*Innerstes*” у цьому уривку надає фразі інтенсивності та підкреслює напругу, яку відчуває Вертер. Звук “i” тут несе в собі динаміку й енергію, виражаючи миттєву та чутливу реакцію на погляд Лотти. Це переживання Вертера поєднується із теплом і хвилиною пристрасності, що охоплює його душу. Психологічне навантаження слова “*Innerstes*” («найномальніше») посилюється саме цим звуком, демонструючи, що Душа і Серце головного героя вже належать Лотті, навіть якщо він цього ще не усвідомлює.

Пропонуємо вашій увазі розглянути особливості використання автором **ономатопеї**:

Der Wind *pfeift*, die Blätter *rauschen*, und die Eiche *ächzt* [Goethe, 1999]. Використання слів “*pfeift*”, “*rauschen*”, “*ächzt*” відтворює звуки природи – свист вітру, шелест листя, хрускіт дерева. Ця звукова палітра підсилює відчуття самотності та меланхолії, які переслідують Вертера. Вітер і шелест листя символізують холодність і віддаленість світу, що підкреслює самотність героя, а звук дерева, що «стогне», натякає на внутрішній біль Вертера, від якого немає порятунку.

Das Wasser *rauscht*, das Wasser *schwoll*, die Nacht war dunkel, der Sturm *brüllte* [Goethe, 1999]. Слова “*rauscht*”, “*schwoll*”, “*brüllte*” – це класичні приклади ономатопеї, де звуки імітують реальні природні явища. Вони створюють аудіальне зображення грози, що відображає бурхливий внутрішній стан героя. Ніч та шторм, що «ревуть», символізують глибоку душевну боротьбу Вертера, його відчай і силу почуттів, що, як і стихія, виходять з-під контролю.

Der Donner *grollte*, die Wellen *schäumten*, die Bäume *ächzten* [Goethe, 1999]. Звуки “*grollte*” (гуркіт грому), “*schäumten*” (шум води) та “*ächzten*” (стогін дерев) формують тривожну та драматичну атмосферу. Це відтворення загрозливої природи підсилює внутрішню тривогу і напруження героя, а також передає відчуття небезпеки, яка оточує Вертера.

І, звичайно ж, Гете використовує **гру зі звуком**, щоб підкреслити психологічні та драматичні моменти:

Ach, die Welt ist *leer*, mein Herz ist *schwer* [Goethe, 1999]. Повторення звуків “e” та “r” у словах “*leer*” і “*schwer*” створює монотонність і пригніченість. Ці звуки формують ефект порожнечі та важкості, підкреслюючи контраст між зовнішнім світом, що здається порожнім, та внутрішнім, що переповнений глибокими почуттями. Це ілюструє самотність і безвихідь, які відчуває Вертер, створює ефект монотонності та пригніченості, що відображає психічний стан головного героя, підкреслює контраст між його зовнішнім і внутрішнім світом.

Sein Herz pochte, sein Atem stockte, seine Hände zitterten [Goethe, 1999]. Ритмічна структура і повторення коротких звуків підкреслюють нервозність і страх. Кожне слово різко підсилює драматизм моменту, демонструючи хвилювання як прояв фізичної реакції.

Es war still, es war finster, und die Luft war schwül und drückend [Goethe, 1999]. Повторення коротких звуків “i”, “e”, “u” у цій фразі створюють відчуття тісноти і гнітючої атмосфери. Це підсилює стан Вертера: він немов задихається від відчуття безвиході, яке переслідує його.

Звуковий символізм

У романі Гете застосовує звуковий символізм, щоб метафорично передати складні моральні й психологічні стани Вертера. За допомогою звукових ефектів він створює подвійний зміст: вони відображають як реальний світ, так і суб’єктивне сприйняття персонажа. Звуки у вигляді ономатопеї, асонансу та алітерації набувають символічного значення, часто слугуючи відображенням внутрішньої «бурі» Вертера та його екзистенційної боротьби. Це робить звукову палітру твору водночас відчутною й значущою, розширюючи межі сприйняття для читача і дозволяючи йому зануритися в психологічний ландшафт героя.

Висновки та перспективи подальших розробок. Фоностилестичні засоби у «Стражданнях юного Вертера» виконують ключову роль у створенні глибокої чуттєвої атмосфери, підсиленні впливу на читача, у передачі душевних переживань героїв і загального настрою твору.

Гете використовує алітерацію й асонанс для підсилення внутрішньої напруги, підкреслення важливих моментів у тексті та створення певного фону. Повторення однакових або подібних звуків надають тексту додаткової образності, що сприяє глибшому сприйняттю твору.

Використання звуконаслідувальних слів у прозі Гете допомагає передати звуки природи, міста, людського життя, що додає твору реалістичності та занурює читача у зображений світ. Ономатопея також використовується для підсилення драматичних моментів, коли звуки впливають на читача.

Автор майстерно використовує звукові повтори, ритмічні побудови та інші прийоми для створення переживання героїв, передачі їхнього внутрішнього стану.

Важливим аспектом фоностилестики у прозі Гете є використання звукової символіки, де певні звуки чи їх поєднання набувають символічного значення.

Отже, фоностилестичні засоби у прозі Гете є невід’ємною частиною його художнього стилю. Вони не тільки збагачують текст звуковими образами, але й глибше розкривають чуттєві та психологічні аспекти творів.

Перспективи дослідження вбачаємо в подальшому опрацюванні фоностилістичних явищ у драматургії Й. В. Гете.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беценко Т. Закони звукової архітекtonіки художнього тексту. *Світгляд. Філософія. Релігія*. 2014. Вип. 6. С. 155–172.
2. Кабиш М.Ю. Звукопис в українській поезії першої половини ХХ століття: семантика, функції : авторефер. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2015. 20 с.
3. Качуровський І. Фоніка. Київ : Либідь, 1994. 168 с.
4. Левицкий В.В. Звуковой символизм. Мифы и реальность : монография. Черновцы : ЧНУ, 2009. 264 с.
5. Мацько Л.І. Стилістика української мови : підручник / за ред. Л.І. Мацько. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
6. Мельничук Р.І. Фоносемантичні явища у сучасній німецькій мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2017. 21 с.
7. Мішеніна Т.М. Авторські фонетичні стилістичні засоби в поетичному мовленні Миколи Вінграновського. *Актуальні проблеми філології і методики викладання мов* : збірник наукових праць. Кривий Ріг, 2007. Вип. 5. С. 88–96.
8. Найдеш О.В. Фоносемантичний аналіз прозових текстів (на матеріалі німецькомовної літератури). *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. Т. 1. № 9. С. 171–175.
9. Сучасна українська літературна мова / за ред. А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ та ін. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
10. Сучасна українська літературна мова: фонетика / за ред. І.К. Білодід. Київ : Наукова думка, 1969. 435 с.
11. Сюта Г.М. Фоностилістична норма в українській поетичній мові другої половини ХХ століття. *Мовознавство*. 2012. № 3. С. 80–87.
12. Українська мова. Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2000. 752 с.
13. Чередниченко І.Г. Нариси з загальної стилістики сучасної української мови. Київ : Рад. школа, 1962. С. 42–86.
14. Bally Ch. *Le langage et la vie*. Paris : Payot, 1926. 238 p.
15. Goethe J. W. *Ausgewählte Werke*. Київ : Юніверс, 1999. 384 S.
2. Kabish M. Yu. (2015) *Zvukopis v ukrajinskij poeziji pershoyi polovini XX stolittya: semantika, funkciyi* [Soundscape in Ukrainian poetry of the first half of the 20th century: semantics, functions] : avtorefer. dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.01. Kyiv, 20 s.
3. Kachurovskij I. (1994) *Fonika* [Phonics]. Kyiv : Libid, 168 s.
4. Levickij V. V. (2009) *Zvukovoj simvolizm. Mify i realnost* [Sound symbolism. Myths and Reality]: monografiya. Chernovcy : ChNU, 264 s.
5. Macko L.I. (2003) *Stilistika ukrajinskoyi movi* [Stylistics of the Ukrainian language] : pidruchnik / za red. L.I. Macko. Kyiv : Visha shkola, 462 s.
6. Melnichuk R.I. (2017) *Fonosemantichni yavisha u suchasni nimeckij movi* [Phonosemantic phenomena in modern German] : avtoref. dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.04. Zaporizhzhya, 21 s.
7. Mishenina T. M. (2007) *Avtorski fonetichni stilistichni zasobi v poetichnomu movlenni Mikoli Vingranovskogo* [Author's phonetic stylistic means in the poetic speech of Nikolai Vingranovsky]. *Aktualni problemi filologiyi i metodiki vikladannya mov* : Zb. nauk. prac. Krivij Rig, Vip. 5. S. 88–96.
8. Najdesh O. V. (2017) *Fonosemantichnij analiz prozovih tekstiv (na materialі nimeckomovnoyi literaturi)* [Phonosemantic analysis of prose texts (based on German-language literature)]. *Odeskij lingvistichnij visnik*. T. 1. № 9. S. 171–175.
9. Grishenko A. P., Macko L. I., Plyush M. Ya. (ed.) (2002) *Suchasna ukrajinska literaturna mova* [Modern Ukrainian literary language]. Kyiv: Visha shkola, 439 s.
10. Bilodida I. K. (ed.). (1969) *Suchasna ukrajinska literaturna mova: Fonetika* [Modern Ukrainian literary language: Phonetics]. Kyiv: Naukova dumka, 435 s.
11. Syuta G. M. (2012) *Fonostilistichna norma v ukrajinskij poetichnij movi drugoyi polovini XX stolittya* [The phonostylistic norm in the Ukrainian poetic language of the second half of the 20th century]. *Movoznavstvo*. № 3. S. 80–87.
12. *Ukrayinska mova. Enciklopediya* [Ukrainian language. Encyclopedia]. Kyiv : Ukrayinska enciklopediya im. M. P. Bazhana, 2000. 752 s.
13. Cherednichenko I. G. (1962) *Narisi z zagalnoyi stilistiki suchasnoyi ukrajinskoyi movi* [Essays on the general stylistics of the modern Ukrainian language]. Kyiv : Rad. shkola, P. 42–86.
14. Bally Ch. (1926) *Le langage et la vie*. Paris : Payot, 238 p.
15. Goethe J. W. (1999) *Ausgewählte Werke*. Kyiv : Univers, 384 s.

REFERENCES

1. Bezenko T. (2014) *Zakoni zvukovoyi arhitektoniki hudozhnogo tekstu* [Laws of sound architectonics of artistic text]. *Svitoglyad. Filosofiya, Religiya*. Sumi. Vip. 6. S. 155–172.